ИЗЛАЗИ У ЧЕТВРТАК И НЕДЕЛЮ

ОГЛАСИ
плаћаю се од свакога реда из гармонда први пут 6, а после 4 нов. За жиг сваки пут 30 нов.

Предплату прима уредништво, све ц. и кр. поште; а у Београду разноситель Напредка.

НАПРЕДАК.

ПРЕДПЛАТНА ЦЕНА У АУСТРИСКИМ ЗЕМЛЯМА
На годину 10 фр., на пол. год. 5 фр., на четврт 2 фр. 50 новч. а. вр.

У СРБ. КНЕЖЕВИНИ
На годину 100 гроша, на пол. год. 50 гр., на четврт год. 25 гроша.

Уредништво е у дунавской улици, у кући г. Т. Димитриевића Пазувчанина, у I. кату.

БРОЈ 53. У НОВОМЕ САДУ, У НЕДЕЛЮ 3. ЮЛИЯ 1866. ГОДИНА XIX.

Ако се у први мах явило, па свуда и поверовало, да е примирие заключено, за коим ће одмах и мир следовати, сада се види, да су то била врло сангвинична очекиваня. Аустрия е, истина, показала, да е на мир готова и да ће ради тога принети све жртве, кое се слажу са поштенѣм нѣним и образом; али противна страна запинѣ яко и ставля условля, на коя би Аустрия могла само онда пристати, када неби имала више ни еднога войника, кога би могла на бойно полѣ извести. И тако нема од примирия до данас ништа, оружѣ на бойшту нема мира, Пруси прете и самоме Бечу, а Аустрия повлачи из Италие свою войску на опаснييга неприятеля.

Наполеон данас посредуе око примирия и кажу, да е цар Франц Іосиф одредио потврђенѣ поднесенога му примирия на изричну желю Наполеонову, да он сам буде посредник међу ратуюћим силама. Сада видимо, да колико он навалюе на примирие, ипак никако неможе да успе, те то одуговлаченѣ тумаче тиме, да се пре примирия мораю од обе стране предходне погодбе примити, што досада іош ние било.

Пруска се устеже правити примирие. Она, што више, гледа, како ће што више посести области и аустриских и немачких, без сумнѣ зато, да би при погађаню тим више могла искати. Прво, што иште, то е да Аустрия иступи сасвим из немачког бунда. Али то неће ни Аустрия, нити Француска; прва зато, што хоће, да е немачка велика сила, а Француска зато, ер іой яка Пруска са уединѣним немачким силама неби наймилии сусед била.

Ни са Италиом ние найлакши посао Она се такођер устеже правити примирие, те од ње стране иште, да може међутим посести два града у Млетачкой, од коих еден да буде Пескиера. По свой прилици неможе она да прави мира, што се обевала Пруской; а биће и то, што іой доста стидно испада правити мир побеђена на бойноме полю, ако іой мир и доноси оно, за чим е тежила. Талиянска войска прешла е преко Падана, да би зар гдегод наишла на Аустриянце и изгладила лягу од Кустоце; али аустриска войска повлачи се испред нѣ свуда, нехотеći бранити француску област; а она има у тврдим градовима довольно заклона. Међутим кажу, да е Наполеон искао, да се талиянска войска одмах повуче из Млетачке.

Али све ако се Италия и буде склонила, да далѣ невоюе, неће тако лако добити Млетачку, ер ће Наполеон без сумнѣ искати од нѣ найпре емства за папину световну власт.

Да е Аустрия тако изненадно уступила Млетачку, морало е у Европи изазвати найвеће чуђенѣ. У Паризу, наравно, да одобраваю тай корак. И у Лондону немаю ништа против тога, само мисле, да е то требало пре учинити, кад е могло бити са бољим условлькма; а уедно се бое, да неће мешанѣ Француске бити повод обште европскоме рату. За Русию кажу, да е противна уступаню Млетачке.

Говори се, да Аустрия на основу познатога Наполеоновог писма иште за Млетачку накнаду у кнежевини Глацкой, коя е на югу пруске Слеске. Ово би Пруска тешко одобрила, а притом кажу, да е Аустрия Млетачку безусловно уступила, дакле о накнади каквой неможе бити говора. А сада веле, да е пре две године дана Италия нудила Аустрии за Млетачку 1500 милиона, а Аустрия ние хтела за то ни да чуе!

И тако нисмо близу мира, као што се у први мах и после толиких жртава Аустрие мислило. Напротив, бояти се, да ће тек сада да плане велики европски рат. Пруска се, по свой прилици за тай случай, спрема, те узима наново 120,000 регрута и позива и свое старе лондвере под оружѣ.

У Бечу се говори, да ће се цар Франц Іосиф до мало дана састати са Наполеоном и то на аустриской земльи.

Интересантно е то, да у пруским круговима држе, да се данас Француска приближила Аустрии, а против Пруске; а у Бечу се многи бое, да е то све удешено са Пруском, како ће Француска без по муке моћи посести леву обалу Райне, а да Немци немогу пребацити Пруской, да е она издала Немачку. Ово било како му драго, али да е Французима мука, што друга на бойшту беру лаворе, а они седе код куће, то стои.

Али іош е смешние гледати бечке немачке новине, кое све до ноче сваку прилику употребише, да грде Наполеона са свакое стране, а сада у нѣга свуколику надежду полажу!

Царски манифести.

I. Моим народима!

Велика несрећа, коя е Мою сѣверну войску у пркос свима юначким одпорима снашла; опасности, кое су од туд по читаву отачбину произишле, ратне неволѣ, кое се опустошаваюћи по Моме любезном кралѣвству Ческой шире, и другима деловима Мое царевине опасношћу прете; тужни, ненакнадими губитак за толико хиляда породица Мое су срце, кое тако топло отечески за благостанѣм Моих народа куца, найдублѣ потресли

Но поверенѣ, кое сам у Мом манифесту од 17. (5.) юния изявио, поверенѣ у вашу непоколебиму верност, одавност и пожртвованѣ, поверенѣ у храброст Мое войске, коя и у самой несрећи клонула ние, поверенѣ у Бога и мое добро, свето право, ние се іош ни у едном часу усколебало.

Я сам се обратио на цара француског, да за примирие у Италии посредуе.

Цар Наполеон не само да е ово едва дочекао, него се іош и из сообственог побуђеня и из племените намере, да би се далѣм проливаню крви на пут стало, понудио, да за примирие са Пруском и за удешаванѣ о *преговорима мира посредуе.*

Я сам ту понуду примио.

Я сам под поштеним условима на мир готов, да би се проливаню крви и беснилу рата крај учинио; али нигда нећу на такови мир пристати, кои би основне услове Мое царевине као велике силе пореметио.

У том случаю решио сам се на борбу до крайности, кое ће ми Мои народи заиста одобрити.

Све расположиве трупе скупиће се а наређеним рекрутованѣм, млогобройним своевольцима, кое ново оживляваюћи патриотичан дух свуда па оружие позива, попуниће празнину войске.

Аустрию е тешка несрећа снашла, али она име малодушна постала, ние клонула.

Мои народи!

Поверуйте вашем Цару!

Аустриски народи нису се нигда већи показали, него у несрећи.

И я ћу примеру Моих праотаца следовати, и предячићу вам са непоколебимим поверенѣм у Бога одважно и постояно.

Дано у Моіой престолной и главной вароши Бечу 10. юлия (28. юния) 1866.

Франц Іосиф ср.

II Верним народима Мога кралѣвства Угарске.

Рука провиђеня тешко нас притискуе. У борби, у кою се нисам самовольно, него силом одношая упустио, сваки е людски рачун поремећен, само не поверенѣ, кое сам у юначну храброст Мое валяне войске полагао. Тим тужни е велики губитак, кои е редове оних храбрих снашао; и Мое отеческо срце осећа са свима учествуюћим породицама уедно тужну горчину тога удара.

Да би се неедначком бою крај учинио, да би се времена и прилике добило, да се учинѣни у войни губитак испуни, и да се воена снага против беснеће на сѣверу Мое државе неприятельске войске концентрира, пристао сам са великим жртвама на преговоре ради заключеня примирия.

И сад обраћам се са поверенѣм на верне народе Мога кралѣвства Угарске на нѣгово у тешким временима поновлѣно пожертвованѣ. У том се мораю снажни напори свию народа Мога царства сусретати, како би се желѣни мир под праведним условима заключити и осигурати могао. Я сам тог тврдог увереня, да ће за бой способни синови Угарске, воођени чувством уроођене верности, своевольно под Мое заставе похитити, у помоћ своих сродника и за обрану свога ратним догађаима непосредно у опасности налазећег се отечества.

Скупляйте се дакле што више за обрану нападнутог царства, будите достойни синови ваших храбрих праотаца, коя су своим юначеством за увеличанѣ *мађарског имена* неувеле венце оплели.

У Бечу 7. юлия (25. юния) 1866.

Франц Іосиф ср.

Ових дана изиђоше из Беча многи гласови, кои се односе на унутрашнѣ питанѣ аустриске монархие. Многи мислише, да у данашнѣм незгодном станю монархие влада мора попустити у унутрашньим питаньима, те Немци се надаше, да ће се ужи райкерат саззвати, а Мађари очекиваше сваки час глас, да су добили свое подпуно одговорно министарство са свима оним стварима, кое уз то иду.

Од свега тога неби ништа, а могло се и мислити, да неће ништа бити.

Ако е пак когод и мислио, да ће ипак влада латити се решава я унутрашньих питаня, тога су могла оба царска найновия манифеста уверити, да се у владиним круговима данас на тако што непомишля, но да е сво старанѣ нѣно обраћено на то, како ће од државе неприятеля одбити.

У томе смислу одговорио е Н. В. цар и едной депутации бечке вароши, коя е ишла к Н. В. да моли, да се Беч прогласи за отворену варош. Н. В. казало е том приликом, да ће *после* решеня данашньих ратних околности, влада приступити решеню унутрашньих питаня, и то уставним начином

И тако сви они гласови о промени министарства били су само гласови.

Ратни гласови.

Са северногa бойшта долазе озбильни гласови. Пруси се непрестано шире. Целу аустриску Слеску посели су, Чешка е скоро сва у ньиовим рукама, а у Моравску са две стране улазе: код Иглаве и лево од Оломуца. Ньиова намера као да е затворити аустриску войску код Оломуца, а уедно пресећи Аустрии саобраштай са Немачком. Маньих чарканя било е са аригардом аустриске войске главне. Пруси су продрли до Знойма у Моравской са 3600 момака, где им се нешто аустриских солдата предало. А едно оделѣнѣ ньиово допрло е до Оберхолабруна у Нидерестерайху, 6 сати од Беча. И тако сада се очекуе, да до мало дана буде нова велика битка под Бечом.

Мисли се, да ће под Беч моћи од северне войске доћи око 150,000 момака, да брани Беч и прелазак преко Дунава. Међутим све што се може войске искупити, иде у обшанчен логор код Флориздорфа; резерва южне войске, коя е била у Илирии, већ починѣ стизавати под Беч, а и южна войска кренула се на север, пошто у Млетачкой неће више бити рата.

Фм. надвойвода Албрехт наименован е врховним командантом войске и већ е дошао у Беч. Бенедек е са своим главним станом стигао у Оломуц 27. юния. У Оломуцу е командант градски ђенерал Яблонски. Тамо е велика забуна и страх и люди беже. На место Кризманића постао е шефом операционе канцеларие гм. Баумгартен, први корпус управля гм. гроф Гондркур, четврти гм. Заичек, осми гм. Вебер.

У Бечу е велики страх од Пруса. Мисле, да ће се влада преместити у Будим. Пруси су продрли до Прераве, южно од Оломуца.

Кажу, када су код Кралѣва Градца почели Аустриянци уступати, да е сам краль пруски предводио пруску кавалерию, коя е гонила Аустриянце.

Пруси су почели 21. юния ударати топовима на град Іозефов. Они су нападали и на границу галицку.

Даля известия о губитку аустриске войске у битци код Кралѣва Градца являю за 20 ђенерала и штабских официра, међу ньима маіор Франя Ма-

тановић од регименте Коронини и маіор Петар Будиħ од регименте „краль пруски“, оба тешко ранħени. Од битке код Скалица 16. юния явля се за 52 официра; код Високова 15. юния и Подола 14. юния и код Салная 18. юния 12 официра; опет код Скалица 16. юния 2 официра; опет код Подола 14. юния 24 официра, међу њима ранħен поручник Іован Воркапић од регименте Мартини; опет код Салная 18. юния 3 официра, међу њима надпоручник Спиридон Вукадиновић тешко ранħен.

Међу официрима, кои су у Беч ранħени донесени, находи се и поручник Влаисавлħвић од регулаша.

Са юга нема се шта за явлħње, ер Млетачка данас е француска, а Аустриянци вальда неће бранити од Талияна француску землю.

У Немачкой било е последњих дана такоħер окршая међу Баварцима и Прусима. Пруси су и тамо надячали и у Франкфурту очекую их. Немци су слабо волħ показивали да помажу Аустрии; особито на Баварску сумняю, да су іой намере овом приликом добити од Аустрие Тиролску и Салцбург.

Нешто о стању дальског спахилука.

Нећу овде постанак дальског спахилука описивати; довољно е споменути, да е исти као народно добро, на ужитак српског митрополита-патриярха определħн. Намера ми е његове економске стране такнути се.

Мислим, да ми се неће замерити, што овде чиним неке приметбе односно на поменути спахилук; ер држим, да о добру народном свака Србин има право то чинити.

Чемерно е станħ доминиюма дальског. У очима економа од струке важи то добро као куриозум, и то са слабе стране. Представите си овог доминиюма ареал око 10,000 ютара, осим облигатне крчевине од 7000 ютара, поред толики красни ораћи земаля, мало али лепи шума, масни ритова, рибом изобилне воде Живе, покрай Дунава, између Вуковара и дравског ушħа са комуникацином паробродском — па тешко да едно на друго 3 процента носи. Кои познае положай и каквоћу тог добра, томе се само чудити мора. Негда славан и богат дальски доминиюм постао е сиромашан и све веħма сиромашни. А шта е томе узрок? Растеħи порез или губитак роботе? Та колико има други спахилука, кои су то исто изгубили, па зато опет покрай уређене економие цветаю!

До 1848 године порезни имунитет и робота била су два велика фактора у спахиской економии. Ту е лако било економисати и до великог доходка доћи. Ал од поменуте године промени се политично-грађанско станħ у Угарской, а тиме е велики удар нанешен простой, тако названой примитивной економии. Као што е споменуто, престаде робота и наметну се порез. Сад да се у нормалном размеру и надалħ доходак одржи, требало е чрез укиданħ роботе изгублħне руке економии чим год накнадити, и то са цельи сходним фундусом инструктусом и умноженом културом и индустриом. Угледаюћи се у пример други цивилизовани земаля, многи и многи спахие у Угарской усиливали су се горе споменутим начином ту нормалну пропорцию доходка одржати и одржали су е са успехом. Настало е ново време, где се веħ и сам прост ратар мора од оне првобитне пастирске економие отимати, ако неће себе и своје породице будућност да упропасти; то исто начело економско и код спахилука важити мора.

Но спахилук дальски остао е и после 1848 године при той примитивной системи економской. Ту се нимало ние гледало на друге уређене економие, ние се ту на то ишло, да се валяности спахилука одговараюћи фундус инструктус установи и продуктивност землħ и индустрие до найвише могуће точке доведе; но ту се само на то ишло, да земля све, што год на себи и у себи има, без великог труда и трошка изда, и то се *у превосходном смислу* и достигло.

Ту се овако газдовало: нешто мало сей сам, друго дай под аренду, дай дрва, дай рибе из Живе, дай нешто марве! запаћуй свинħ, али тако и толико, да поседницима ни за файту неостане; дай десетка — га мирна Бачка; а на што нам те скупе машине, на што нам ергеле, кад смо ми и с овим задовольни, а последњици и преемници нек за себе запаħиваю!

Но шта би нато одговорио какав белгиски ил' инглески економ? Мучи, човече! Та од твога Даля можеш Ханаан начинити, па да имаш іош више, па опет да и преемницима остане, те да те сваки благосиля, а не грди; али буди благодаран и подай опет земльи, што е пħно, накнађуй, што іой одузимаш.

У честитой дальской земльи било е доста материяла, да се могло толико и толико година много од землħ извлачити, а да се у землю много неулаже. Но и снага землħ има своје границе, па и извора нестане, како му жила нестане. А дальски спахилук ние конвикт за поедине породице, веħем за вечити течай освеħени лица патриярски установлħн; зато изворне жиле нетреба да му усану.

Но да се вратимо. После 1848-49 године у урбарским одношењима олакшани, али узруяни народ, ние имао чисте поймове о урбарном ослобођењу, па се кад и кад и ван границе тискао. То е било и по други мести, али умереност и разборитост многи властелинства знала е то на праву меру свести, приятельски разлажуħи и поучаваюħи. Спахия е био пре тога тутор своим поданицима; али и при растанку треба да се разиħу као добар отац и добри синови, а не сипати зейтин на ватру, као онай господин, кои у српском Сиону живи, кои е у оно доба због едне спорне ствари између народа и властелинства, од народа посеяно тушта ране іош у зеленилу покосити дао!

Ово сам зато за пример навео, ер од тога доба датира се неко неповереħ народа спрам властелинства, кое е данашħм поседништву у наследие пало и ствар развирице отештава. А да ние тога било, давно би се тай, иначе добар народ, споразумео, на корист обе стране. Због такови околности народ е штетовао, много у дужности своіой пренебригаваюħи; штетовало е и штетуе властелинство, што би народ по свом корелатном одношаю, поред неки свои користи, и властелинству у многим струкама раднħ десна рука био.

При овакой, као што споменух, примитивной економской манипулации, при недостатку фундуса инструктуса и инвестиције, пренавврнутим доходком исисани спахилук ние ви чудо, што ние напредовати могао, шта више, морао е ударити натраг. Скини каймак, па ако што остане, нека му е! То е била лозинка.

У економском смислу велика е препрека за оног поседника, кои ние прави господар землħ, властник, но само уживатель.

Ко ние властник землħ, но само уживатель, тай гледи, да што више из землħ извуче, а што манħ да іой да. Ту о напредку економие неможе бити ни разговора. Уживатель зна, да што год улаже, што ħе му тек на 20—30 и више година неће асне доносити, тешко да ħе то његовой породици у део пасти, зато задоволява се са садашњим производом, па ма та система цело добро осакатила. Ту нема добре прогресивне економске системе.

Дальски спахилук народно е добро, дато на ужитак српском митрополиту-патриярху. Митрополит-патриярх овде е уживатель, а не властник. Располагати са коренитим добром неможе; неможе га продати, умалити; умножити стои му од благе намере, као год и располаганħ са доходком. Но ние ничим обвезан од свога доходка улагати, инвестиције правити. Сад стои му од благе намере, ex nobili officio, хоħе ли спахилук у добром станю држати и унапређивати га, или не. Племените душе брину се и за друге, ал' имаде их, кои за то неће да знаду. Доста то, да по досадашħем реду едан митрополит-патриярх неможе спахилук продати нити ареално умалити, *али може га тако осакатити, да се за много година опоравити неможе*; а може га исти и до найвишега цвета довести.

Има неки регуламенат, или упутство, по коме има се од стране народне асистенције сваке три године инвентар правити о станю фундуса инструктуса митрополитско-патриярски добара. А знате, ли, о каковом фундусу инструктусу? О оном од пре 1848 године, кад ние било пореза, када су спахилуци са роботом своје землħ обделавали, када е све, тако рећи, туне („гратис“) давано. Сад представите си, какав е имао бити у едном спахилуку фундус инструктус пре 1848 године а какав би имао бити после и сада! — Асистенция народна на пр. визитира фундус инструктус. Та визитация бива на основу пређашħ, а ова на основу предпређашħ. Сад узмите, да по томе и последнħ инвентарне визитације почиваю на првима, т. е. на онима пре 1848 године, т. е. на економском фундусу инструктусу од пре 1848 године, где е било роботе, а ние било данашњег пореза. Но после 1848 године, одкад нема роботе и одкад е повелик порез, колико толико морао се подићи фундус инструктус, ако на пр. и на 5 процената, и не онолико, колико станħ економие изискуе. Сад кад дође до визитация, а ово они 5 процената држе се као неки сувишак фундуса инструктуса у инвентару. Ако садашњи поседник спахилука хоħе што да дода у инвентар фундуса инструктуса, може; ако пак неће, немора.

Можете дакле из овога поняти, какав е тай добитак био за нов фундус инструктус!

Као што е споменуто од стране пређашħ управе ние се ишло на то, да се спахилук унапређуе, него да се може само комотно од данас на сутра живети. Оно, што е поправляно, као на пр. разрушена меана, или додато, као амбар, чардаци, — таково што од мале е важности било, а то е све, што се додавало. Но изискиваня фундуса инструктуса од 1848-49 године амо много су већа, и поред свега тога, што е у томе додавано, на жалост, и то е приликом смрти блаженопоч. патриярха исчезло. Дакле на ово крпаренħ фундуса инструктуса старог као наследие ние остало!

(Свршиħе се.

Нови Сад 2. юлия Прекюче доведоше у Варадин опет 400 зароблħних Талияна.

— Мило нам е врло, што се глас о смрти нашега славнога сликара г. Николе Алексића ние истинио. Он е напротив здрав и сада ради цркву Текелину у Араду.

ДОПИСИ.

Из **Сараева.** У загребачком „Позору“ бр. 169 био допис из Сараева као „Свачие“ против мога и сараевских других пет дописа. Овоме дописнику я дописа чисто разумио ниесам, ербо я као прост Босњак незнам, шта е то: „куриозум“, „ардет укалегон“ итд. Но ипак толико видио сам, да е тай допис управлħн противу мога дописа и оних других.

Г. дописниче! И опет ти кажем, не само я, него сви Босњаци, сви Црногорци, сви Херцеговци од православне вħре, да су Срби, а Срби римске вħре и мухамедове први држе се за Латине (али не за Хрвате), а други за Турке (дакле опет не за Хрвате.) но обои имаду нарав, обичае, език и све и сва српско као и остали Срби. — Дописник каже, да смо само Краньце оставили на миру. Я молим, да немħша, што га немолимо; био е говор само о Босни, а ни о коем другом предħлу. — Дописник ме биеди, да я нападам на Хрвате. Како се нестиди тако што рећи! Ненападам я на Хрвате, но ми е неправо на дописника, кои дошао амо, пак хоħе да похрвати Србе и свога единога друга! А сваки, кои дође у Босну, види, да су ту сами Срби, сам се тай дописник нашао, да иако пише! А я мислим, да се пре може поедини у рачуну преварити но сви. — Іош дописник вели, да се историом доказало пространство старих хрватских земаля. А я велю, да нам история и то каже, како су у свħту едни народи били, пак сасвим исчезли, како су у едной землħи живили, пак их оданде други истиснули, те на њиову мħсту живу. Све нека е кадгод онако било, како дописник вели, али данас смо у Босни ми Срби и глупост е найвећа у склу Бога кавати, да у Босни нема Срба! А са глупости ко би се іош вукао клипка! Я истина учио сам само писати и читати у српской школи, изучио сам имесловац, часловац и псалтир и ништа више, и проучио сам некою књигу, тако дакле незнам, шта оно дописник пише: „ет его юро ин верба магистри“; али опет зато мислим, да ħе сваки разложан човек дати мени за право, па ма био и Хрват, а дописнику ħе рећи, да е лупао по мраку и по враку.

Из **Сараева.** Г. Гавро Вучковић издае сада књигу противу дописника сараевских. Ние му доста, што се сам оцрнио у загребачким новинама, пак оħе сада да се и горе оцрни. Я га сажалħвам, што се под старост покварио и Богу заклео, да ħе бити непријатель рода српског. Кажу, да ħе Рашид ефендия узети од његове књиге 200 комада, консул Шулħпников 10, Игнятие 20, епископ 10. Іош е Гавро Вучковић био добар, те е и трговце и остале молио, да му буду купци на књигу, коіой е цħна 3 гроша турска. Добит дае на богословию у Байной Луци.

У Сараеву и по свой Босни народ се јако узруяо. На све стране писато е, да се купи башибозук, на све стране чине се спреме. Народ прориче свашта. Турци су у великом страху и држе, да е куцнуо час турском царству у Европи. Говоре, да ħе се скупити 6000, а по другима 60,000 башибозука. Народ прости веħ гата свашта, причаю се снови и споминю ковакве прилике на небу, што само народу іош веħи страх улива.

Сараевским улицама пара се калдрма и пħсак удараю, а прангаши то каменħ дробе малħвима. Путове гради сиротиня у времe, кад би требало да раде пољске послове.

Говоре, да ħе се телеграф градити до Зворника.

На Дугу веħ су одправили конħ. У Херцеговину долази правална войска.

Из Приедорске нахие являю, како е гаваз Але Ћафић из Приедора у селу Урумовцу силовао дħ-

войку шћер Марка Таковића. Отален исти гаваз исти дан отишао е далѣ у село Влашковце у дубичкой нахии, ту е вабасао на едну кућу, у коіой нађе младу жену Николе Шипке Милицу, кою такоѣер хтеде осрамотити, но она повиче и наблизу десили се тежаци и одбране жену, али гавазу нису смѣли ништа. Те он, кой таке влочине учини у по дана, остаде здрав читав и ни да га е глава заболѣла! То е вальда по духу хатихумаюна!

Муіо Бећиревић из Дубице напаствовао е женско дѣте од 8 година и сво га искрвавио. Дѣтиня баба однесе дѣте у Бихаћ каймакаму и одсуде Мую, да плати 3000 гроша, и отѣраю га у апс.

Такових послова турских могао (х вам пуно іош реѣати; али нашто!

Угарска.

— Матица Словачка имаће овогодишню главну скупштину 27. юлия.

— У Пешти се надаю, да ће се скорим отворити угарски сабор наново и да ће влада гледати, да се е Угарском што пре изравна.

— Н. В. царица, као што явисмо, дошла е у Будим 27. юния Ние никаква званична дочека било, али е становништво пештанско и будимско тим срдачние примило. Н. В. остало е у Будиму до 27. юния, али ће се опет скорим вратити.

— Већи брой штабских официра некадашнѣ хонвидске мађарске войске молили су цара, да их пусте у войску, да се боре за царевину, што ће рећи да се боре за Мађарску.

— Пештанской вароши одобрена е молба, да у другом регрутованю недае регруте но да колико на ню долази попуни добровольцима.

Аустрия.

— На глас о несретном исходу велике битке код Садове или Кралѣва Граца вели прашка „Политика:“ Несретной катастрофи кралѣвградачкой имаћемо можда много благодарити. Доказато е, да се Аустрия іош непрестано вуче са трулом системом у своіой войсци, системом, са кое од неприятеля физично яча войска могаше бити подпуно побеђена са невештих войвода, као што е било са нашом войском. Познато е, да у нашой войсци при попуняваню виших места прву ролу играю непотизам, протекция и порекло аристократско. После талиянскога рата 1859 показа се мизерия у управи и снабдеваню войске у свой нѣной наготи, и дође катастрофа, од кое се очекивало, да ће Аустрия поражаем бар у толико вайдисе, што ће се коначно уклонити све те мане, кое су то причиниле, ако не сасвим, а оно бар већином. Неколико лица уклонише, али система остаде нетакнута у свом шкодљивом цвету. Трошак на войску упропашћиваше државу и ми смо данас опет тамо, где смо и били. Последньи боеви у Чешкой и по именце битка код Кралѣва Градца посведочили су то тако ясно, да су одмах уклонѣна некоя лица на челу войске. Али неће се цела система са кореном изчупати са тих неколико лица, па да се дође до здрава устройства войске. Та вальда су лекцие, кое смо добили, довольне, да се што велико учини.

— Нитковско е понашанѣ некоих немачких листова прашких. „Тагесботе“ и „Бохемия,“ по свой прилици да би се умилили Прусима, пре но што ће ови у Праг уѣи, окривљивали су „Политику,“ што е ова против Пруса писала! А то су ти, кои су о немачком культуртрогерству у Аустрии найвише зинарали!

— Гроф Артур Кеглевић Бужимски аспирант у войничкой струци за снабдеванѣ постао е практикантом. Капетан авдитор Франц Подивински премештен е из Брода у Иванић, на његово место долази из Иванића у Брод надпоручик авдитор Теодор Капфер. Михаило Тушкан рачуноводитель у другой банской премештен е у регулаше. Теодор Шпис инженер у личкой премештен е у банску, Ферд. Хинтермаер инженер у првой банской премештен е у панчевачку. Пенсионовани су: Капетани Іосиф Стрмац од слуньске, Филип Радошевић од администрациие граничарске, Емил Мраовић и Ладислав Хинић од регулаша, Валентин Гремингер инженер у панчевачкой, Игнац Диомели ранар у Белой Цркви.

— Полузванични министарски орган „Генерал кореспонденц“ престао е излазити због ратних околности.

— У Беч е дошла прашка полиция.

— Постали су: маіор Ђорђе Будић подполковником у регулацима; у крижевачкой регименти маіор Никола Ловрић подполковником, капетан Мавро Якчин маіором; у градишкой регименти подполковник крижевачке Александар Бојчета полковником.

— Како неприятельства непрестаю, а исход договараня о примирю неизвестан е, то е народна банка наставила сеобу свога кованог блага у Коморан. И заложница бечка, као и царска ризница, сребрна комора и подобна заведения и збирке спремаю се за сеобу из Беча, ер се Пруси све већма примичу овом престолници аустриской.

— Према држаню тако званих аустриских савезника у Немачкой прашка „Политика“ нада се, да ће се у Бечу освестити, те да да ће се више уздати у свое народе, него ли у немачке владаце, те вели: Што су Гроздайчери у Аустрии и знали, сада е томе крај, неће више они давати войскажама запоести, како ће се коса стрићи и какве су ове ие или оне чизме, неће они више у и од Франкфурта зиаиати, неће више славенским народима Аустрие певати и ону голему лаж о немачком позиву Аустрие; они су с свое свргили, они су сада немогућни и у Аустрии и у у Немачкой. Али ваше тисуће побиених и осакаћених с синова и браће, наша копитама коньским изгажена поља и попалѣне куће, наша цела крваво напуштена, последньи пут за немачку политику плаћаюћа Чешка, не саммо да има сада право, но и дужност, явно и отворено казати, да колико е стално верна царскоме дому, ипак одсада иште аустриску политику и емство, да франкфуртски банкери и њиове бечке пришипетлѣ неконтумацирсю више аустриске народе.

— Едан Прус пише едном пруском листу о аустриской войсци ово: У обште показуе се аустриска войска сасвим онака, каква е била у свима великим ратовима од више но сто година овамо. Стои стално и држи се юначки, кад се сукоби са неприятелѣм, али ни трага нема о каквом гениялном воеводству и о одговараюћой окретности и неодольивой наглости у войника.

— У Бечу очекую хановерскога краля. Н. В. цар дао е орден Марие Терезие кралю хановерском и кралѣвићу.

— Фмл. Нобили председаваће у ратном суду, кои ће судити ђенералима Клам-Галасу, Хеникштайну и Кризманићу.

— Увршћен е код личке регименте. Іохан Пол пенсионовани надранар. Постали су: надпоручик од регулаша Антоние Рельковић капетаном; у Ђурђевачкой поручиком кадет Стефан Арнорд; у панчевачкой капетаним надпоручици Тимотие Обсеница; Андреас Кастнер и Гаврило Пуић, надпоручицима поручици Хуго фон Шрот, Евгение Живковић и Атанасие Обренов, поручицима фелбабе и кадети Бериханд Милер, Антон Фридрих, Сава Загаичан, витез Іован Косанић, Юлиюс Матейка, Карл Цветке од егера.

— Глас, да е Аустрия Млетачку уступила Француской, причинио е у Млецима необично узбуђенѣ. Люди се грлише на улицама од радости, купише на явним местима, викаше губернатору евива! итд.

— Гроф Менсдорф вратио се 29. юния у Беч из главнога стана северне войске и примио е одма управу иностраних послова.

— Сви чиновници у Бечу добили су на три месеца дана плату у напред ради владаюћа страха пруского.

— Законом од 25. юния дае се власт министру финансие, да узајми 200 милиона форинти путем слободна займа или путем умноженя државних нота. Докле се ова средства шаѣу, банка ће позаймити засад 60 милиона у банкнотама, кое ће се вратити найдалѣ годину дана по заключеном миру, а зато е у залог дата соляна у Вѣлички. А док се ово неплати банки, немора она готовим исплаћивати свое банкноте.

— Нису без занимљивости гласови из Чешке. Како сада у Чешкой од пруске границе нема царине, то трговци употребляваю ту прил ку, да силни еспап из северне Немачке баце у Аустрию без царине, кои се после далѣ носи у Галицию и Угарску. Наравно да пруске патроле томе нестаю на пут. А из Либереца (Райхенберга) у Чешкой являю, да тамо чояне фабрике раде како никад пре тога, особито е пруска влада наручила много робе и плаћа све готово. Сиротиньи тамошнѣ околине дао е пруски краль 300,000 талира. Фабрикама е тамо сада лакше радити, ер неморaю за конац и стреку плаћати царину.

Русия.

— 11. юния обручен е престолонаследньик велики кнез Александар Александровић са данском кнегиньом Дагмаром.

Романия.

— По цариградским вестима била би порта готова приповнати кнеза Карла као кнеза од Романие под овим условима: да Влашка и Молдавска плаћа одсада пет милиона гроша, деца кнежева да буду православна, кнез іош ове године да оде у Цариград по потврђенѣ у сану кнежевском, нови устав да се поднесе порти на ревизию. Кажу, да кнез Карло непристае на та условля. Међутим являю други гласови, да ће до кои дан у Букурешт доћу едан паша, кои ће донети потврђенѣ за Карла I. Войска влашка одлази са Дунава натраг у Букурешт.

— Юде букурешке, кои су богати, беже из вароши, ер се бое, да ће их народ оплячкати.

Пруска.

— Победе на боишту нису остале без уплива и на унутрашня одношеня у Пруской. У изборима за нови сабор добили су консервативци 143, либералци од опозиције само 98, осим тога има 9 католика и 22 Поляка (Поляка е досада бивало преко 30, дакле и они очевидно слабе у Пруской).

ПОЗИВ НА ПРЕДПЛАТУ.

При почећку треће овогодишнѣ четврти позивамо учтиво поштоване наше читателѣ на предплату на наш лист.

Излишно би било споминяти важност данашнѣг политичног положая у Европи. Цела средина Европе, од Балтика до средиземног мора, од Райне до Дунава пламти едним пламеном. Дай Боже, да из тога пламена слобода и право као финикс подмлађени за народе изиђу!

Ма какав исход данашньих ратних напора био, он ће бити меродаван за будућност наше царевине. Нова одношеня и споляшня и унутрашня наступиће, коя ће нас се у найвећем степену свию наших интереса дотицати. А као што су сви изгледи, ако се рат данашньи рашири и обузме већи простор, ако му се траянѣ дуже отегне, но што се мислило: ко ће знати измерити све могуће прилике, кое би из таковога обрта произишле?

Главне државе европске іош стое мирно, али очевидно само чекаю на то, како ће се спор међу трима ратуюћим силама окренути, па да и оне пусте свое легионе на боиште. Буде ли пак то — ето нам и источнога питаня, кое се нас Србаля већма но икое друго питанѣ тиче.

У таковим околностима и при таковим изгледима журналистика добива далеко већу важност и занимљивост. Нас пак Срба тиче се данашньи рат те како. Наша срца са грозничавим нестрплѣнѣм куцаю, очекуюћи гласе са боишта, на коя смо толике и толике хиляде наших синова и рођака, наших мужева и оцева, наших ранителя и бранителя послали.

Ми смо уважаваюћи те околности постарали се, да нам се извештаи о главним ратним и политичним догађаима по телеграфу шалю. На ту цель ми смо издавали и издаваћемо и у будуће посебне додатке, у коима су найновие новости.

Велика и важна збития на бойноме полю одводе данас пажню од домаћих наших послова. Ми ћемо гледати, да и ови буду како треба осветлѣни и изяснѣни; а дописи од свию страна србских ставляю нас у положай, да можемо сваки появ у народу србском одмах нашим читаоцима явити.

Предплата на наш лист износи за три месеца дана 2 фр. 50 н., за шест месеци 5 фор. Прима се такоѣер предплата и на месец и на два месеца дана, и то са 85 н. месечно, са 1 фр. 70 н. за два месеца дана. У Србии предплата е на три месеца 25 гр. ч., на по године 50 гр. ч.

Предплатити се може од 1. и 16. дана свакога месеца.

Предплатити може се код уредништва, код познатих скупителя и на свакой ц. кр. пошти. Предплата нека се пошлѣ у плаћену писму.

Рекламацие изгублѣних броева нека се пошлю у неплаћену незапечаћену писму.

Родолюбним гг. скупительима даемо на 10 комада едан.

Из Београда и Србие прима предплату наш разноситель у Београду, г. Прока Тодоровић, кои у осталом стои под поузданим надзором.

Уредништво Напредка.

Позив на предплату.

При почетку другога погодишнѣга течая овогодишнѣга непропуштам опозвати п. н. наше читаоце на предплату на наш лист.

Досадашньи рад наш могао е уверити свакога о тежньи, кою имамо са овим листом. Са пожртвованѣм своим ми га издавасмо и издаемо, нетражећи за се награде, до у увереню, да нам труд ние узалуд био. Ние „Даница“ пред лице србскога народа иввела едну млађу књижевну снагу, коя нам е данас свима на дику; ние она била повод едноме подузећу, коим се ишло на унапређенѣ књижевне раднѣ наше.

Као што смо досада настоявали, да задовольимо и очекиваню публике и правим потребама књижевним, тако ће нам и одсада труд затим ићи, да наш лист остане и на далѣ заслужан наклоности, кою му публика наша указиваше и указуе. Одабраним садржаем своим „Даница“ ће и на далѣ гледати да забавља и поучава, да шири науку и добар укус.

Тежећи за тим, да нам лист што већма замени у рукама наших лепих Србкиня туђинске листове, ми смо се одважили на велику жртву додавањем

Слика париске моде,

од коих месечно по једна изиђе. Досакошње слике могле су уверити наше лепе читатељке, да наше слике могу издржати конкуренцию са сликама за моду ма коег туђинског листа; а садржай нашега листа за цело ће за Србкиню бољи бити, него што е у страних листова. Од ревностнијега учешћа наших родолюбних Србкиня зависиће, хоћемо ли моћи ове слике и чешће додавати, а без повишаваня предплатне цене.

Ми позивамо родолюбе, да нас скупљањем предплатника подупру у издаваню овога листа, кои за толишну предплату толико дае, колико недаю ни листови у страних народа, кои на хиљаде броев своје предплатнике.

Цена е позната: на три месеца 1 фор. 30 новч., на по године 2 фор. 50 новч. Предплата нека се шаље у плаћеном писму.

За Београд и Србию прима предплату г. Прока Тодоровић, кои уедно наш лист по Београду разноси, а кои стои под поузданим надзором.

Броевима од почетка ове године іош можемо послужити.

Од „Данице" за 1865. годину имамо подпуних броева од друге, треће и четврте четврти, кое даемо за 3 фор. 80 новч. На искавђ даћемо од исте године и броеве од прве четврти, у колико их имамо.

Од раних течаја „Данице" (1860, 1861, 1862, 1863 и 1864) немамо више ни еднога броя.

Уредништво „Данице".

ДАНИЦЕ, *листа за забаву и књижевност*, број 18. донео је ове предмете: „Љубичице," песме Ј. Грчића; „Крвава свадба," приповедка Ј Ристића (продужење); „Кад је небо," песма Мите Р. Стојковића; „Приповедка, како се свадио Иван Ивановић са Иваном Никифоровићем", с рускога од Н. Гоголја; „У вече," песма Љубице Милијевића; „Цариград" (продужење); „На Граховцу," песма Луке Жвицера; „Коњ и човек" (продужење); „Руски театар;" „Геније, дар, љубитељство." — Подлистак.

Даница излази сваких 10 дана на табаку и по велика октава. Свакога месеца додаје се бојадисана слика париске моде (челикорез). Цена јој је тромесечна 1 ф. 30 н. а. вр. Предплата се шаље уредништву у Н Саду.

НАЙНОВИЄ

Беч. Из Париза се явља, да е тамо дошао саски министар Байст са порукама из Беча. Тулонска флота іош ниє добила заповест да одлази. Војнички апелациони суд и сенат долазе из Беча у Загреб.

Пруска ставља ова условља: Градови међу пруским линиjама и пруским границама да іой се предаду као и аустриски гвоздени северни пут, пруска войска да се обдржава на трошак Аустриє; аустриска южна войска да буде поедньако далеко од Беча и од Млетачких градова, напоследку да Аустрия неврбує нову войску, а њена войска да остане где е. Овда ће се тек Пруска погађати за примирие.

А ако ће се за мир уговарати, иште Пруска: да се Аустрия искључи из немачког бунда, Пруска искључиви командант да буде над войском немачког бунда, она да представља бунд код туђих дворова, Пруска да добие Шлезвик и Холштин, као и еден део заузетих земаља

Пароброди на Дунаву више Беча неплове више.

Из Беча се селе приватни люди и власти. Некоја министарства преселиће се у Будим, некоја у Коморан, а све е спремљено за њиов одлазак.

Француска предлаже за погодбу ово: Пруска да уступи своє земље на левой обали Райне, зашто ће добити накнаде у Немачкой са неколико стотина четвороуглих миља; она да е у северной Немачкой прва средством погодбе о войскама; Аустрия губи Холштин без накнаде; бунд да се укине сасвим, а на његово место да се начини савез међу маньим државама немачким, у коме неће бити ни Аустрия ни Немачка. За Француску иште Наполеон само град Ландаву и област на Сари. Ови предлози найбољи су по Француску, а по Аустрию найнемилији.

Бечки некои листови веле да е Француска Пруской послала ултиматум, кои ако се неприми, Француска ће посести област на Сари. Виктор Емануил пак обреває е, да неће више нападати. Одговорност нека остане на тим листовима.

У бечком царском двору спремаю се за сеобу, а нешто се и одправља из Беча. У Беч долазе многи бегунци са села.

Н. В царица и царевић Рудолф дошли су у Будим из Беча у петак у вече. Међу Бечом и Брном прекинута е свева свака.

Ђенерал Клам-Галаč биће пенсионован. Габленц е постао фцм и добио е орден Марие Тереве.

Са южнога бојишта явља се, да су Талијани заузели Ровиго у Млетачкой.

Кажу, да е Турска предлагала Аустрии савез. Некажу, да ли е Аустрия на то пристала.

Париз. Француска се яко оружа. Овамо долази пруски министар Бизмарк, што се у Бечу нимало недопада.

Берлин. Званичне новине пишу: Уговор међу Италиом и Пруском недопушта примирие или мир с Аустриом еднострано чинити. Зато неможе Италия *од рата престати*, ако би пристала на Млетачку. Европа зна, да Пруска неиде за тим, да осваја.

Пруска влада *поручила е у Флоренцию*, да Италия неможе пристати на примирие на основу одступаня Млетачке, по коме би Аустрия добила против Пруске 150,000 момака.

Италия е додала предловима Наполеоновим ово условље: коначно одступање Млетачке несме бити ограничено каквим условљима ради Рима

Русия. Гласови из Русие являю, да су сви войници урлаубери сазвати. У Бесарабию одлази многа войска.

Турска Пруска и Италия тужиле су се у Цариграду, што е Порта допустила аустриской войсци прелазити преко Клека и Суторине. Порта е одговорила, да тиме ниє повређена њена неутралност.

Букурешт. Сабор е примио нови устав. Кнез Карло заклео се на њега.

ТРГОВИНА.

Беч, 27. юния. Данас е дотерано волова 2430 цена од центе 26—29 ф.

Занати и отворене радње упливом догађаја на бойноме полю стале су тако рећи сасвим. Слабо кои занатлия има посла, с тога калфе дангубе и многи стаю у войску. Новаца нема. Само кои раде за царевину нису престали са послом.

Пешта, 29. юния. Гласови са бојишта имали су незгодна уплива на овдашње отворене радње, кое се све већма ограничаваю, а многе су и престале. Новаца нема и неможеш ништа продати. Н ручбина већих нема, а манђ су врло ретке. Царски посао тако се мало плаћа, да овдашњи кројачи нису хтели примити га. Калфе се непрестано одпуштаю.

Сисак 26. юния. Шенице се продало 4000 вагана, поморишка, потиска и бечейска по ф. 4 60—75 н. банатска, потиска и бачка по ф 4.45—70 н. банатска лошия ф. 3 60—4.10 н. Наполице нема, исто тако ражи. Кукуруза 8000 вагана нови банатски ф 2.80—85 н. Бчам потиски и бачки ф. 1.90—2, панчевачки ф 1.80—90 н. Зоби 1000 вагана стара ф. 2.20—30 н. нова ф 2—2 25 н Проса нема.

Пешта 30 юния. Догађаи на бойном полю сасвим су утукли трговину с раном. Скоро се ништа некупує. Цене су већином тек по имену Само кукуруза банатска продато е 3000 вагана за август по фр. 2.75 н,

Бечка берза од 1. Юлия.

Сребро	— — — — — — — —	127.—
Дукати	— — — — — — — —	6.26

Лутрия

У Темишвару 25 юния:	82	1	16	39	44
У Будиму, 22 юния:	29	58	68	82	69

Станђ Дунава.

Н Сад 2. юлия 10 стопа 4 палца. Долази.
Пешта 30. юния 8 стопа 3 палца. Долази.

ОГЛАСИ

Обява.

Од стране суда слоб. краљ. вароши Нов. Сада овим се до обштег знаня ставља, да е под данашњим даном над целим иманђм овдашњег трговца Іована Ф. Костића на собствено његово захтеванђ стециште отворено, и да е за привременог старателя стецишгне масе овдашњи трговац Б. М. Стефановић, а за приврем. заступника исте адвокат Мих. Шилић потавлђн.

Рок приjаве за потраживаня одређує се на **27., 28. и 29. септембер** 1866.

Услед овог позиваю се сви они, кой би ма какво потраживанђ на речену масу имали, да таково до гореченог времена приjавити непропусте, ер се доцние приjаве неће у обзир узимати.

У Новом Саду, 30. юния 1866.

Варошки судац на допусту
Паво Стояновић.

Имре Бала,
подбележник. 132—3—3

Обява.

Подписани имам част поштованой публики явити, да сам Агенцию

Првог угарског

Обштег Друштва за Осигуранђ у Пешти

за Руму и околину примио, и препоручуем се за осигуранђ

ПРОТИВ ВАТРЕ И ТУЧЕ

по найумереним премиjама.

Моя Писарница налази се на великом сокаку у Руми у собственой моіой кући, где се осигураваня приjаю и полице издаю и где се и односеће премие платити имаю

У Руми у юлию 1866

137—1—3 Сава Вонновић.

СВИ ЛОКАЛИТЕТИ, у коима се находи цр. кр. пошта, издаю се под наим. Цена и условля могу се дознати код г. Билхелма Гросингера. 133—3—3

Оглас.

Обштина Београдска издає аренду касапску на едну годину, т. е. од 1. новембра текуће до 31. октобра 1867 године.

Лицитация бит' ће пре и после подне код здания суда **25 идућег месеца**. 134—1—3

Продая трговине.

Због старости принуђен сам мою од 35 година ама у найболљем кредиту у Новом Саду постоећу трговину мешовитог еспапа из слободне руке продати, те умолявам оне трговце, кои би имали озбиљне волђ, да е купе, да се ради условля непосредно на мене обрате.

136—1—3 **Ј. Матошевић**

ТРГОВИНА
пирбержке галантериске и ситне робе
СТЕВАНА ЛАЗАРЕВИЋА
у
ТЕМИШВАРУ

потребує едног практиканта.

П. Н. родитељи, кои би синове своє такой трговини посветити желили, нека се изволе на доле подписаного путем оферта обратити.

131—2—3 **Стефан Лазаревић,**
Stadt, Ed der Schlüssel- und Präsidenten Gasse

Царско краљ. привил
Друштво за осигуравање
Аустриски Финикс у Бечу,
са ямчећим главним од
пет милиона форинти аустр. вредн.
има част
овим п. н. публици обявити, да е оно поље своих операция почевши од 1 юлия 1866 умножило
СТРУКОМ ЗА ОСИГУРАВАНЂ ЖИВОТА

те да дає уз найумерение премие и найлакша условия осигурававђ **на случай смрти** са и без учешћа у добитку, на неопределено или определено време (на цели век людски, али никад преко 90-те године живота, или само на време), узаймна осигуравања од два живота и осигуравањ за случай да ко кога преживи: **на случай доживлења** од капитала, мираза (особито за женску децу препоручително ради обезбеђеня мираза), пенсие и ренте на живот.

Плаћанђ премия може бити годишнђ, погодишнђ, тромесечно, па и месечно.

Пример простог обезбеђеня живота.

Плаћати се имаюћа премия за обезбеђенђ главнога, од **5000** ф. а. вр. после смрти, ма она кад дошла, излоси у годинама ступаня у друштво од

30 година	35 година	40 година	45 година
само 26 ф. 50 н. а. вр.	31 ф. — н. а. вр.	36 ф. 50 н. а. вр.	46 ф. 50 н. а вр.
тромесечно, без учешћа у добитку; а			
само 30. ф. 50 н. а. вр	36 ф. — н. а вр.	42 ф. 50 н. а. вр.	52 ф. — н. а. вр.
са учешћем код свега чистог добитка			

Статути и проспекти издаю се бесплатно и свако извешће издає се са найвећом готовости код

среске агенциє у Н. Саду
Франя Тренкер.

135—1—3

Властник, издаватель и одговорни уредник Ђорђе Поповић. Брзотиском Игнята Фукса у Новом Саду